

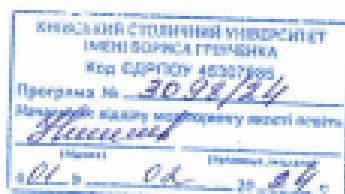
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
Олексій Жильцов
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ
ШКОЛІ

для магістрантів

спеціальності	<u>035 Філологія</u> <small>(код і назва спеціальності)</small>
рівня вищої освіти	<u>другого (магістерського)</u>
освітньої програми	<u>035.01.01 Українська мова та література</u> <small>(код і назва освітньої програми)</small>
спеціалізації	<u>035.01 Українська мова та література</u> <small>(назва спеціалізації)</small>

Київ – 2024

Розробники:

Караман С. О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Караман О.В., кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Караман С. О., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Караман О.В., кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто й затверджено на засіданні
Кафедри української мови

Протокол № 1 від « 17 » січня 2024 року

Завідувач кафедри української мови

Михайло ВІНТОНІВ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової)
програми (керівником проєктної групи) 035.01.01 Українська мова та
література

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проєктної групи) (Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму перевірено

«01 » лютого 2024 року

Заступник декана факультету

з науково-методичної та навчальної роботи

(Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>	
Мова викладання навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>6/ 180</i>	
Курс	<i>1</i>	
Семестр	<i>1, 2</i>	-
Обсяг кредитів	<i>6</i>	-
Обсяг годин, в тому числі:	<i>180</i>	-
Аудиторні	<i>48</i>	-
Модульний контроль	<i>12</i>	-
Семестровий контроль	<i>30</i>	-
Самостійна робота	<i>90</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	

«Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>	
Мова викладання навчання та оцінювання	<i>українська</i>	
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>3/ 90</i>	
Курс	<i>1</i>	
Семестр	<i>1, 2</i>	-
Обсяг кредитів	<i>3</i>	-
Обсяг годин, в тому числі:	<i>90</i>	-
Аудиторні	<i>24</i>	-
Модульний контроль	<i>6</i>	-
Семестровий контроль	<i>15</i>	-
Самостійна робота	<i>45</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є надання магістрантам необхідної теоретико-методичної підготовки в галузі викладання мовознавчих дисциплін, що є важливою умовою майбутньої професійної діяльності; адаптація магістрантів до успішного проходження практики, що сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню їхньої професійної компетентності.

Сучасний викладач вищої школи повинен добре знати зміст і систему роботи з мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти, усвідомлювати й реалізувати освітній потенціал дисципліни, знати основні методичні прийоми навчальної роботи, правила організації самостійної роботи студентів, особливості залучення студентів до науково-дослідницької діяльності, вимоги до контролю рівнів сформованості компетентностей магістрантів. Крім того, майбутній викладач повинен бути добре обізнаним з провідними напрямками розвитку методики як науки, дослідженнями останніх десятиліть, бачити проблеми, що не знайшли належного розв'язання.

Робота з методики викладання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти має корелюватися з курсами психології, педагогіки, мовознавчих дисциплін, методиками вивчення української мови в школі.

Оскільки курс з «Методики викладання мовознавчих дисциплін» менш розроблений, ніж шкільний, недостатньо дослідженим є характер реалізації законів навчання в умовах вищої школи, до цього часу актуальною залишається проблема визначення змісту й структури курсу методики викладання мовознавчих дисциплін.

Освітній процес у закладах вищої освіти містить три складники – викладання (педагогічна діяльність викладача і навчання студентів); самостійна робота студентів та система контролю. Програмою передбачено опрацювання теоретичного матеріалу, виконання системи вправ і завдань відповідно до запропонованого плану, завдань для самостійної роботи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістранти повинні:

знати :

- про внесок провідних учених у теорію та практику навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти;
- принципи навчання, їх специфіку; основні класифікації форм, методів, прийомів і засобів навчання;
- прогнозування технологічних тенденцій в освіті, суть понять „технологія”, „освітня технологія”, „педагогічна технологія” та їх класифікації;

уміти:

- створити план-проспект підготовки до лекції, семінару: добір джерел, укладання бібліографічного покажчика, вибір способів опрацювання літератури;
- складати план-конспект кожного типу лекції, практичного, семінарського заняття;

- добирати найбільш ефективні методи, прийоми і засоби навчання відповідно до теми і мети заняття;
- розуміти суть і значення, види й особливості навчальної практики студентів;
- організувати самостійну роботу і контроль за самостійною роботою студентів;
- планувати й реалізовувати науково-дослідницьку діяльність студентів.

Під час семінарських, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи майбутні фахівці в галузі філології (українська мова та література), **набувають таких програмних компетентностей:**

Загальні компетентності

ЗК-1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-2 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності

ФК-8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-10 Здатність на фаховому рівні викладати філологічні дисципліни в закладах вищої освіти.

ФК-11 Здатність до створення, редагування, реферування і систематизації текстів усіх типів, зокрема перекладних.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі», магістранти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

ПРН-3-1 Демонструвати знання в галузі гуманітарних наук, застосовувати їхні методи в різних видах професійної діяльності.

ПРН-3-3 Демонструвати знання з типології стилів і жанрів, традиційних сюжетів, образів і мотивів, розуміння природи і сутності національних традицій у галузі літератури і мистецтва.

ПРН-З-4 Знати правові й етичні норми, які регулюють міжособистісні стосунки у професійних колективах.

ПРН-У-2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН-У-3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-У-4 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН-У-5 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН-У-9 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-У-15 Забезпечувати викладання філологічних дисциплін в закладах вищої освіти.

ПРН-С-1 Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-С-3 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-С-5 Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/ п	Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна робота
		Разом	Аудиторні				
			Лекцій	Практичних	Лабораторних	Індивідуальних	
Змістовий модуль I. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН							
1.	Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна.	22	2	2	2		15
2.	Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі	20		2	4		15
	Модульна контрольна робота №1	3					
	Разом	45	2	4	6		30
Змістовий модуль II. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ							
3.	Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного закладу вищої освіти	11	2	2	2		5
4.	Новітні педагогічні технології	11		2	4		10
	Модульна контрольна робота № 2; №3	3					
	Разом	30	2	4	6		15
	Підготовка до проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	15					
	Усього	90	4	8	12		45

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Тема 1. Методика викладання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна

Загальні питання методики викладання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки. Об'єкт, предмет методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Закономірності, принципи методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін із суміжними науками. Зміст і структура курсу. Методи наукового дослідження.

Методика навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах – це педагогічна прикладна наука, що має свій предмет, завдання й методи дослідження.

Метою курсу є з'ясування загальних і специфічних питань лінгводидактики й методики навчання мовознавчих дисциплін у підготовці студентів на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр».

До завдань методики навчання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти належать: формування уявлень магістрантів про систему мовознавчих дисциплін, що опановують студенти; визначення мети й завдань навчання мовознавчих дисциплін; визначення змісту навчання; розроблення навчальних робочих програм, підручників, методичних посібників; вибір та оптимізація методів, прийомів навчання, адекватних змісту; добір ефективних засобів навчання; визначення критеріїв оцінювання знань, сформованості вмінь і навичок, компетентностей студентів. Важливим завданням викладачів закладів вищої освіти є розвиток уявлень студентів про філологію як галузь, що динамічно розвивається, формування фахової компетентності майбутнього філолога, ціннісних орієнтацій мовної особистості.

Сучасний викладач мовознавчих дисциплін має ґрунтовно володіти нормами літературної мови, бути обізнаним зі змістом і системою роботи з дисциплін мовознавчого циклу в закладах вищої освіти, освітнім потенціалом мовознавчих дисциплін, тенденціями розвитку сучасних дисциплін мовознавчого та педагогічного циклів.

Рекомендована література:

Основна: 1–7.

Додаткова: 2, 3, 4, 5, 7, 8, 15, 28

Тема 2. Історія розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі

Основні етапи становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти. Особливості становлення й розвитку

методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX-30-рр. та початку XX століття. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 – 60-і роки XX століття. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 70–90-і рр. XX століття. Внесок в українську педагогічну науку К. Ушинського, В. Сухомлинського, С. Чавдарова, Г. Ващенко, І.Олійника, О. Біляєва. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.

Методика навчання мовознавчих дисциплін – відносно молода наука, що почала розвиватися наприкінці XX століття. Оптимізації шляхів підготовки сучасного викладача закладів вищої освіти сприяє усвідомлення значущості наукового доробку педагогів і філологів дев'ятнадцятого століття (Ф. Буслаєва, В. Острогорського, О. Потебні, І. Срезневського, К. Ушинського та ін.), двадцятого століття (О. Біляєва, І.Олійника, В.Мельничайка, Н. Гуйванюк, В. Ужченка, К. Шульжука та ін.). Цікавим і корисним для магістрантів є досвід роботи викладачів провідних закладів вищої освіти України – наших сучасників.

Рекомендована література:

Основна: 1–7.

Додаткова: 2, 3, 4, 7, 8, 31, 32, 37

Орієнтовні питання

до модульної контрольної роботи № 1

1. Курси мовознавчого циклу у закладах вищої освіти як навчальні предмети.
2. Зміст і структура мовної освіти у закладах вищої освіти.
3. Мета і завдання основних курсів мовознавчого циклу та курсів за вибором.
4. Методика викладання мовознавчих дисциплін як наука, її складники та джерела розвитку.
5. Зв'язок методики викладання мовознавчих дисциплін з іншими фундаментальними науками.
6. Організація освітнього процесу в системі підготовки магістрантів- філологів.
7. Викладач мовознавчих дисциплін, його професійні уміння та якості.
8. Планування роботи викладача мовознавчих дисциплін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАЧИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО

Тема 3. Організація освітнього) процесу в умовах сучасного закладу вищої освіти

Особливості організації освітнього процесу. Навчальний план як документ, що визначає графік освітнього процесу, перелік, послідовність та час вивчення навчальних дисциплін, форми навчальних занять та терміни їх проведення, а також форми проведення підсумкового контролю. Призначення навчальних

програм з мовознавчих дисциплін, особливості їх побудови. Аналіз змісту навчальних планів, програм, підручників, посібників.

Навчально-методичне забезпечення повинно мати комплексний характер та сприяти засвоєнню навчальної дисципліни (курсу) на рівні освітнього стандарту. Викладачі розробляють та систематично оновлюють навчально-методичні комплекси, які відповідають вимогам компетентнісного підходу до результатів навчання. Перелік документів визначається Положенням про організацію освітнього процесу.

Зміст освіти визначають освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки фахівців, освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ), навчальні програми дисциплін, інші нормативні документи. Зміст відображено в підручниках, посібниках, методичних матеріалах та інших засобах навчання.

Рекомендована література:

Основна: 1–7.

Додаткова: 3,5,6,7, 8, 21, 32, 40.

Тема 4. Новітні педагогічні технології

Понятійні ознаки дефініції «технологія». Сучасні педагогічні технології. Класифікації технологій. Сутність і основні категорії проблемного навчання. Модульно-рейтингова система навчання. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього філолога.

Проблема інноваційних технологій підготовки фахівців у вищій школі – одна з провідних у сучасній методиці. Вона є об'єктом дослідження багатьох сучасних українських і зарубіжних педагогів, психологів, методистів (З.Бакум, Н. Голуб, О.Горошкіна, С.Караман, О.Караман, О.Кучерук, О.Копусь, О. Кучерявий, І. Лернер, Л.Овсієнко, С.Омельчук, Н. Остапенко, І. Підласий, О. Пехота, О. Пометун, В. Рибалка, Т. Симоненко, С. Сисоєва, А. Хуторський, П. Юцявичене та ін.).

Слово «технологія» грецького походження й означає «знання про майстерність». О. Пометун зазначає, що педагогічна технологія дає відповідь на запитання *як, якими (методами, прийомами, засобами)* досягти поставленої мети, установлюючи порядок використання різноманітних моделей навчання.

Словник іншомовних слів визначає технологію як сукупність способів переробки матеріалів, виготовлення виробів, надання послуг; процеси, що супроводять ці види робіт.

Термін «технологія» раніше пов'язували з виробничою сферою, її розглядали як сукупність методів обробки, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми матеріалу, що застосовуються у процесі виробництва продукції. Як свідчить аналіз фахової літератури, будь-яка технологія засновується на ґрунтовному знанні механізму процесу виготовлення і практично ігнорує чинник особистості працівника в реалізації цього процесу. Тобто для отримання запланованого продукту важливо виконати всі операції, передбачені технологічною картою, і не важливо, хто ці операції виконуватиме. Отже, технологія передбачає певну серійність в отриманні однакового продукту, а це, на думку О. Пехоти означає, що

в технології переважають закономірності процесу виготовлення певного продукту над людським чинником, який також впливає на процес одержання цього продукту. Якщо технічне трактування технології всім зрозуміле і не викликає ніяких сумнівів, то з поняттям педагогічної технології значно складніше.

Рекомендована література:

Основна: 1–7.

Додаткова: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 16, 22, 31, 33, 38.

Орієнтовні питання

до модульної контрольної роботи № 2-3

1. Форми організації навчальної діяльності студентів. Аудиторна та позааудиторна робота.
2. Форми організації аудиторної роботи студентів з мовознавчих дисциплін. Їх специфіка.
3. Форми організації позааудиторної роботи у вищій школі з мовознавчих дисциплін. Їх специфіка. Мовні вечори, конференції, олімпіади.
4. Особливості самостійної роботи з мовознавчих дисциплін.
5. Специфіка навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності з мовознавчих дисциплін
6. Педагогічна практика магістрантів.
7. Специфіка мовних аналізів, лінгвістичного й стилістичного аналізу текстів.
8. Принципи мовного аналізу у вищій школі
9. Шляхи аналізу лінгвістичного тексту.
10. Методи та прийоми аналізу художнього, наукового, публіцистичного текстів. .
11. Метод виразного читання, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
12. Метод евристичної бесіди, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
13. Дослідницький метод, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
14. Репродуктивний метод навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі. Основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
15. Методика навчання фонетики, графіки, орфоєпії у вищій школі.
16. Методика навчання категорійного словотвору у вищій школі.
17. Методика навчання морфології у вищій школі.
18. Методика навчання синтаксису у вищій школі
19. Вступні і підсумкові заняття в системі вивчення курсів мовознавчого циклу.
20. Письмові роботи з мовознавчих дисциплін.
21. Науковий гурток з мовознавчих дисциплін у вищій школі.
22. Мовознавчі екскурсії та походи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість балів	максимальна кількість балів	кількість балів	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	2	20	2	20
Лабораторна робота (зокрема відвідування, допуск, виконання, захист)	10+ 1	3	33	3	33
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	2	50
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом		-	91	-	116
Максимальна кількість балів:	207				
Розрахунок коефіцієнта:	$207 / 60 = 3,45$				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота № 1

Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна

1. Загальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки.
2. Об'єкт, предмет методики навчання мовознавчих дисциплін та основні підходи до навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.
3. Закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
4. Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.
5. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.

ЗАВДАННЯ:

1. Прочитайте уривок із публікації З. Бакум (Бакум З. Текстоцентризм у сучасній системі принципів навчання української мови / Зб. наук. праць. Пед. науки. – Вип. 47. – Херсон: ХДУ, 2006. – С. 85#91). Обґрунтуйте значущість цього принципу у формуванні мовної особистості учня/студента.
2. Прочитайте подані тексти*, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ЛЮБЛЮ

Люблю, коли після дощу влітку повітря пахне свіжістю трави й гарячим асфальтом. Люблю, коли у поштовій скриньці знаходжу листа. Несподівано. Люблю чорний шоколад. Вишуканий. Гіркувато-солодкий. Люблю книжки: гортати їх, сторінка за сторінкою, вдихати ні з чим незрівнянний аромат паперу, літер, мудрості... Люблю, коли за вікном негода, а вдома затишно й тепло. Люблю м'які кошлаті шкарпетки. Вони трепетно зігрівають кожен пальчик узимку. Люблю яскраві жовті тюльпани. У них ховається сонце. І весна. Люблю бедриків. І світанок. Коли над луками парує туман, а повітря тремтить від ранкової свіжості. Люблю мармелад, синє небо в білих хмаринках, пухнасті зворушливі кульбабки, барвисту веселку. Люблю життя!

- Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.
3. Порівняйте об'єкт, предмет, мету й завдання методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах та у вищому навчальному закладі. Якого висновку ви дійшли ?
  4. Напишіть стисле есе на тему “Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі: проблеми та новітні погляди на викладання”.
  5. Підготуйте зв'язне висловлення з теми “Виховний потенціал мовознавчої дисципліни (за вибором студента)”. Використовуйте прийоми активізації уваги слухачів.

6. Проаналізуйте матеріал вишівського підручника (за власним вибором), визначте, на які принципи спираються автори, пропонуючи інформацію для суб'єктів навчання.
7. Що розуміють у методиці під педагогічним експериментом? Сформулюйте мету констатувального, навчального, контрольного етапів педагогічного експерименту з будь_якої теми (дисципліна обирається за вибором студента).

Самостійна робота № 2

Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі

1. Основні етапи становлення й розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах.
2. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці ХІХ – 30-рр. ХХ століття.
3. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 –60 роки ХХ століття.
4. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90-і роки ХХ століття.
5. Особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у ХХІ столітті.

Завдання

1. **Внесок у вітчизняну педагогічну науку К. Ушинського, Г. Ващенко, С. Чавдарова, В. Сухомлинського, О. Біляєва та інших дослідників.**
2. **Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?**

ДЯДЕЧКО ВІТЕР

Дядечко Вітер – називали його сусідські діти. А він дарував їм кольорові вітрячки, солодких півників на паличці й учив розмовляти з голубами. Він жив високо)високо, аж під небом, і, аби завітати до нього в гості, треба було подолати вісімнадцять щаблів дерев'яних східців. У його піднебесній оселі було цікаво: навколо висіли срібні дзвоники, а неземної краси білосніжні й попелясті голуби ніжно туркотіли на вушко, розповідали секрети цукрових хмар. Діти завжди приходили з крихтами хліба, і птахи зліталися з-під стелі просто їм на долоні, а іноді також сідали їм на плечі й навіть голови! Тоді дядечко Вітер сміявся, а діти були щасливі.

НАРЕЧЕНА

Серденько б'ється так швидко, що подих перехоплює, (...у радості й горі, у багатстві й бідності...) Ніжна усмішка сором'язливо ховається за тонким мереживом невагомого, сніжно) білого вельону; ясні очі щастям світяться. Розшитий блискітками корсет обійняв тонкий стан, золоте волосся м'якими

хвилями по плечах розсипалося, (...хоч би що трапилося, я завжди буду поруч із тобою...) Кришталеві черевички заховалися під довгим шлейфом вишуканої сукні, зітканої з найдорожчого краму. Розкішний букет із королівських півоній п'янкими ароматами напуває, зваблює, (...у здоров'ї та хворобі... і поки смерть не розлучить нас.) Вуста тремтять від його поцілунку, золотим сяйвом неземної радості душа наповнюється. (...Віднині я – лише твоя...) Наречена...

● **Розробіть по 2(3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.**

3. Підготуйте повідомлення про науковий доробок викладача вищого навчального закладу, в якому ви навчатетеся, зосередивши увагу на таких аспектах:

- коло наукових інтересів;
- які технології навчання застосовує;
- яким методам, засобам віддає перевагу;
- основні навчально)методичні праці;
- наявність наукової школи;
- утілення наукових ідей в освітній простір.

Список рекомендованих джерел:

– *Бакум З.(2010).* Естетичний аспект у навчанні української мови / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. №22 (209), листопад, С. 177 – 183.

– *Горошкіна О., Караман О. (2014).* Формування креативності майбутніх учителів української мови як лінгводидактична проблема / Українська мова і література в школах України. № 12. С. 29–33.

– *Омельчук С. (2012).* Основні аспекти мовленнєво-методичної компетентності вчителя-словесника / Дивослово. №5. С.13–18.

– *Саєвич І. (2014).* Роль людського чинника у мові: людина – мова – світ / Українська мова і література в школах України. № 7–8. С. 9–12.

– *Селігей П. (2012).* Виховувати мовну свідомість / Дивослово. № 8. – С. 32–35.

Самостійна робота № 3.

Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу

3.1. Особливості організації навчального (освітнього) процесу у вищому освітньому закладі.

3.2. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми.

3.3. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.

Завдання

1. Принципи побудови вишівського підручника.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ДОРОГА ДОДОМУ

Теплими сонячними промінчиками крізь смарагдово-багряне листя високих дерев. Блакитними латочками м'якого неба. Тонкими, невловимими, срібними ниточками-павутинками. Рясно насіяними хатками, кольорово-веселковими, майже іграшковими. Усміхненими бабусями на лавчинах, коло воріт. Жовтогарячими соняшниками, тендітними мальвами, садками, рясними кущами барвистих півоній, квітучими айстрами. Безкрайними луками, ще зеленими. Табунами коней, що відчайдушно мчать із вітром наввипередки. Золотими куполами білосніжних храмів. Тонким, протяжним звуком дзвону, що тане й зникає. Відчиненими хвірточками, вбраними клумбами. Кудлатим собакою. Дрібними курочками на подвір'ях. Веселим сміхом дітлахів. Стогоном дерев'яного воза, скрипом колеса о кам'яний ґрунт. Духмяним запахом свіжо-випеченого хліба. Важким ароматом диму й осіннього листя в повітрі. Дорога додому. Бабине літо.

ІНФАНТА

Давним-давно жила на світі маленька Інфанта*. Аристократично пхінькала, коли була не в гуморі. Смакувала вівсяну кашу зі срібної ложечки, а на десерт полюбляла груші в карамельному соусі. По обіді вона засинала на високих пухких перинах під заколисуючі мотиви віденських вальсів. І кожного дня прогулювалася околицями міста в надії зустріти свого маленького принца. А зустріла – пастушка. Там, на безкрайніх смарагдових луках королівства, він пас неслухняних поросят і майстрував чудернацькі свистунці з червоної глини. Замурзаний пастушок настільки сподобався Інфанті, що вона залишилася з ним назавжди. Удвох вони крутять поросяткам хвостики й частують одне одного стиглими медовими грушами. Дарма, що без карамельного соусу.

* Інфанта (від англ. *infant* – дитина) – дитина короля й королеви.

- Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.

3. Особливості використання посібників у навчально-виховному процесі.

4. У сучасній педагогічній науці стало традицією визначати мету підготовки фахівця через поняття компетентність (професійна та її складники: лінгвістична, комунікативна, літературознавча тощо).

5. Кількість компетентностей не є чітко визначеною і в різних дослідженнях варіюється. Випишіть із лексикографічних джерел тлумачення слова *компетентність*. Спробуйте дати визначення професійної компетентності магістра-філолога. Поміркуйте, з яких частин вона складається. Проаналізуйте, на формування яких компетентностей

спрямований підручник з мовознавчої дисципліни (обирається магістрантом самостійно).

6. Наведіть приклади завдань з підручників і збірників вправ (за власним вибором), спрямовані на формування:

- лінгвістичної компетентності студентів;
- комунікативної компетентності студентів;
- соціокультурної компетентності студентів.

7. Проаналізуйте робочу навчальну програму з мовознавчої дисципліни, побудовану за вимогами кредитно-модульної системи навчання.

8. Назвіть основні структурні компоненти й прокоментуйте принципи побудови модульної програми. Розкрийте зміст кожного змістового модуля. Які мовні знання й уміння мають бути сформовані в студентів? Які вимоги висуваються до роботи над граматичними і стилістичними нормами української літературної мови?

9. Складіть анотацію на підручник із сучасної української літературної мови для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів.

10. Підготуйте стислий зіставний аналіз підручників із сучасної української літературної мови. Що їх об'єднує? Чим вони відрізняються?

9. Прокоментуйте думку В. Борисенко, О. Караман, С. Карамана:

“...готуючи матеріали для тематичного оцінювання, викладач має збалансувати його за складністю: 25% – легких, 25% – складних та 50% тестів середнього рівня складності, що відобразить співвідношення різних за рівнем сформованості відповідних компетенцій студентів” (В. Борисенко, С. Караман, О. Караман. Тестовий контроль як метод діагностики навчальних досягнень студентів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 24 (259) грудень. Ч. II. – С. 108).

Самостійна робота № 4.

Новітні педагогічні технології

1. Понятійні ознаки дефініції «технологія».
2. Сутність поняття педагогічна технологія
3. Класифікації технологій.
4. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах.
5. Проблемне навчання.
6. Кредитно-модульна технологія.

Завдання

1. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

МАЛЮК І КРИХІТКА

«Пані Матильдо, що сталося?» – питально звела брівки пані в позолочених окулярах. «Що вам сказати, пані Іветта, мій малюк сьогодні так погано спав! Усю ніч крутився. Температура? Чи животик болів?» – скрушно зітхнула пані у хутрянному манто.

«Ой, розумію. Моя крихітка іноді так погано їсть, а я – переживаю», – пройнялася пані Іветта. «Їх потрібно любити! – урочисто промовила пані Матильда. – Я оце вчора курточку тепленьку своєму купила, холодно ж!» – «А я своїй крихітці комбіне... Ой, лишенько, що це?!» – несподівано схопилася на ноги одна. «Жоржик! Мімі! Ану сюди! Негайно!» – схвильовано гукнула друга. Мініатюрна такса й французький бульдог у болоньєвій курточці саме знайомилися з дебелим мастифом.

РАДІСТЬ

Сьогодні вночі їй наснилися білі єдиногоги. Вона літала з ними аж до сьомого неба! І була щасливою. Уранці прокинулася з усмішкою й пішла варити духмяну каву. Поволі повітря довкола неї наповнювалося легкими хмарками аромату арабіки, кориці й... безмежної радості! Вона зробила кілька невеликих ковточок і, здавалося, відчула, як за спиною виростають білосніжні крила! Смакувала каву. Смакувала, життя! Пританцьовувала босоніж, розглядаючи своє відображення у вікні. Сьогодні її день! Сьогодні її радість! Розкинувши руки, немов крила, вона впала на м'які перини й розсміялася! Світ заглядав до неї у вікно й грайливо всміхався. На туалетному столику лежав маленький букетик фіалок. І записка: «Люблю».

• **Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.**

3. Модульно-рейтингова система навчання.

4. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи необхідно виконати в повному обсязі й подати на перевірку викладачу в окремому зошиті; думки викладати лаконічно, точно, змістовно й обґрунтовано. У процесі підготовки завдань варто користуватися словниками різних типів та довідниками.

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок,

фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами і робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; майже відсутні творчі та комунікативні вміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за *модульну контрольну роботу* (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в ЕНК студентів, питання розгорнутого характеру.

Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт

21-25 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; креативно підходить до їх підготовки; має комунікативні вміння і навички.

15-20 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент робить висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

9-14 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент не висвітлює власної позиції; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід,

але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

3-8 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

0-2 бали – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє робити власні висновки; не володіє правилами написання та підготовки виступів, доповідей, бесід; відсутній творчий компонент даного виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни "Методика викладання у вищій школі" включає два змістових модуля : «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі» та «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі», форма - іспит.

До складання екзамену допускаються студенти, які відвідували лекційні та практичні заняття, активно працювали, написали всі модульні контрольні роботи та виконали блок самостійної роботи.

Критерії оцінювання

Метою підсумкового контролю з дисципліни «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі» є перевірка рівня засвоєння студентом всієї програми, яка включає, зокрема, чотири завдання:

- теоретичне питання з методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі;
- теоретичне питання з методики викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі;
- практичне завдання;
- практичне завдання;

Кожне із цих чотирьох завдань оцінюється у межах **від 0 до 10 балів**.

9-10 балів студент отримує тоді, коли: грамотно і повно виконує відповідне завдання білета, дає правильне визначення понять; демонструє глибоке розуміння матеріалу; точно формулює свої думки і обґрунтовує їх; послідовно, зв'язно

викладає матеріал, логічно міркує; виявляє вміння ілюструвати теоретичні знання, наводить приклади, порівнює, зіставляє, аналізує, узагальнює; володіє чистою літературною мовою, грамотно оформляє свою відповідь; вміє застосувати знання і навички у процесі складання конкретних ділових паперів. Може припуститися незначних технічних помилок;

7-8 балів ставиться за відповідне завдання тоді, коли робота виконана грамотно і повно, студент дає правильне визначення понять; демонструє глибоке розуміння матеріалу; точно формулює свої думки і обґрунтовує їх; послідовно, зв'язно викладає матеріал, логічно міркує; виявляє вміння ілюструвати теоретичні знання, наводить приклади, порівнює, зіставляє, аналізує, узагальнює; володіє чистою літературною мовою, грамотно оформляє свою відповідь; вміє застосувати свої знання і навички у процесі складання конкретних ділових паперів, проте під час відповіді припускається помилок (до 10-20%);

5-6 балів ставиться за завдання, коли студент знає і розуміє основні положення теми, але допускає певну кількість помилок (до 30-40%) під час виконання письмових завдань; не досить глибоко володіє матеріалом, допускає помилки при визначенні понять; у відповіді немає послідовності, чіткості, повноти; допущені деякі незначні помилки при складанні конкретного документа;

3-4 бали ставиться, коли студент недостатньо орієнтується в матеріалі, виявляє неповне розуміння теми; йому складно обґрунтувати думку, дібрати переконливі приклади; студент має проблеми із зв'язним мовленням, допускає суттєві помилки при виконанні завдань (50-60%) або складанні конкретного документа;

1-2 бали ставиться, коли студент не орієнтується в матеріалі, виявляє нерозуміння теми, допускає істотні помилки, що спотворюють зміст вивченого матеріалу, слабо володіє зв'язним мовленням, допускає суттєві помилки у процесі виконання завдань (70-80%) чи при складанні конкретного документа.

0 балів ставиться, якщо студент не брався за виконання завдання.

За екзамен виставляється підсумкова оцінка за виконання всіх чотирьох завдань у межах від **0 до 40 балів**.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Об'єкт, предмет та принципи дидактики вищих навчальних закладів. Зв'язок із суміжними науками.
2. Зміст і структура курсу «Методика викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі». Методи наукового дослідження.
3. Основні етапи становлення й розвитку методики викладання лінгвістичних дисциплін у вищих навчальних закладах.
4. Внесок у вітчизняну педагогічну науку К.Ушинського.
5. Внесок у вітчизняну педагогічну науку В.Сухомлинського.
6. Внесок у вітчизняну педагогічну науку С.Чавдарова.

7. Внесок у вітчизняну педагогічну науку Г.Ващенко.
8. Внесок у вітчизняну педагогічну науку О.Біляєва.
9. Внесок у вітчизняну педагогічну науку В.Мельничайка.
10. Внесок у вітчизняну педагогічну науку М.Стельмаховича.
11. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах на сучасному етапі.
12. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
13. Модульно-рейтингова система навчання.
14. Новітні педагогічні технології.
15. Форми аудиторної роботи зі студентами: лекція, практичні, лабораторні заняття, спецкурси, спецсемінари, спецпрактикуми.
16. Залік, екзамен, колоквіум як форми контролю.
17. Індивідуальна та самостійна робота студентів.
18. Традиційні й нетрадиційні методи навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
19. Лекційний метод навчання у вищих закладах освіти.
20. Дискусія у вищих закладах освіти.
21. Моделювання у вищих закладах освіти.
22. Дидактична гра у вищих закладах освіти.
23. Засоби навчання, їх роль, місце та методика використання у процесі навчання лінгвістичних дисциплін.
24. Методика викладання практичних курсів української мови.
25. Роль і місце орфографічного практикуму.
26. Загальна характеристика проблем викладання курсу „Сучасна українська література мова”.
27. Система роботи над вивченням історико-лінгвістичних дисциплін „Вступ до слов'янської філології”, „Історична грамати́ка”, „Історія літературної мови”.
28. Сучасні проблеми викладання курсів „Основи культури мови”, „Стилістика сучасної української літературної мови”, „Риторика”.
29. Організація педпрактики.
30. Електронні засоби навчання мовознавчих дисциплін у ВНЗ.
31. Лексикографічні видання на заняттях мовознавчого циклу.
32. Ділова гра на заняттях у вищих закладах освіти.
33. Використання комп'ютерних програм у процесі викладання лінгвістичних дисциплін.
34. Інтерактивні методи навчання лінгвістичних дисциплін у вищих закладах освіти.
35. Культурологічний підхід до викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.
36. Особистісно зорієнтований підхід до викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.
37. Шляхи інтеграції філологічних дисциплін у вищих закладах освіти.
38. Риторизація навчального процесу у вищих закладах освіти.

39. Риторичні підходи до організації навчального заняття як складного мовленнєвого жанру.
40. Дискусія як форма вдосконалення мовленнєвих навичок студентів.
41. Теоретичні і прикладні аспекти мовленнєвого спілкування у вищих закладах освіти.
42. Мовленнєвий портрет сучасного студента.
43. Використання краєзнавчого матеріалу у процесі викладання мовознавчих дисциплін.
44. Форми контролю знань, умінь і навичок студентів.
45. Репрезентація естетичної функції мови у процесі викладання мовознавчих дисциплін у вищих закладах освіти.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА БЛОКУ ДИСЦИПЛІН

Разом 60 годин: лекції – 4 години, практичні заняття – 8 годин, лабораторні заняття – 12 год., самостійна робота – 15 годин, модульний контроль – 6 години, семестровий контроль – 15 год.

Тиждень	I-IV	V-VIII	IX-XI	XII-XIV
Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.			ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II
Назва модуля	ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТУДІЇ З МОВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН			ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МОВОЗНАЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВНЗ
Кількість балів за модуль	91			116
Загальна кількість балів	207 / 3,45 = 60			
Лекції	Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна (1 бал)		Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу (1 бал)	
Дати				
Теми практичних занять	Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна дисципліна (1+10 балів)	Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі (1+10 балів)	Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу (1+10 балів)	Новітні педагогічні технології (1+10 балів)
Лабораторна робота	11 балів	11 балів	11 балів	11 балів
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)			

**ПЛАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ БЛОКУ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВОЗНАВЧИХ
ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

Практичне заняття № 1

**Методика навчання мовознавчих дисциплін як наука і навчальна
дисципліна**

1. Загальні питання методики навчання мовознавчих дисциплін як галузі сучасної педагогічної науки.
2. Об'єкт, предмет методики навчання мовознавчих дисциплін та основні підходи до навчання мовознавчих дисциплін у вищому навчальному закладі.
3. Закономірності, принципи методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.
4. Зв'язок методики навчання мовознавчих дисциплін із суміжними науками.
5. Зміст, структура курсу та методи наукового дослідження.

ЗАВДАННЯ:

1. Прочитайте уривок із публікації З. Бакум (Бакум З. (2006). Текстocентризм у сучасній системі принципів навчання української мови / Зб. наук. праць. Пед. науки. – Вип. 47. – Херсон: ХДУ, С. 85#91). Обґрунтуйте значущість цього принципу у формуванні мовної особистості учня/студента.
2. Прочитайте подані тексти*, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ЛЮБЛЮ

Люблю, коли після дощу влітку повітря пахне свіжістю трави й гарячим асфальтом. Люблю, коли у поштовій скриньці знаходжу листа. Несподівано. Люблю чорний шоколад. Вишуканий. Гіркувато-солодкий. Люблю книжки: гортати їх, сторінка за сторінкою, вдихати ні з чим незрівнянний аромат паперу, літер, мудрості... Люблю, коли за вікном негода, а вдома затишно й тепло. Люблю м'які кошлаті шкарпетки. Вони трепетно зігрівають кожен пальчик узимку. Люблю яскраві жовті тюльпани. У них ховається сонце. І весна. Люблю бедриків. І світанок. Коли над луками парує туман, а повітря тремтить від ранкової свіжості. Люблю мармелад, синє небо в білих хмаринках, пухнасті зворушливі кульбабки, барвисту веселку. Люблю життя!

- Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.

3. Порівняйте об'єкт, предмет, мету й завдання методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах та у вищому навчальному закладі. Якого висновку ви дійшли ?
4. Напишіть стисле есе на тему “Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі: проблеми та новітні погляди на викладання”.
5. Підготуйте зв'язне висловлення з теми “Виховний потенціал мовознавчої дисципліни (за вибором студента)”. Використовуйте прийоми активізації уваги слухачів.
6. Проаналізуйте матеріал вишівського підручника (за власним вибором), визначте, на які принципи спираються автори, пропонуючи інформацію для суб'єктів навчання.
7. Що розуміють у методиці під педагогічним експериментом? Сформулюйте мету констатувального, навчального, контрольного етапів педагогічного експерименту з будь_якої теми (дисципліна обирається за вибором студента).

Питання для самоконтролю

1. Розкажіть про методику навчання мовознавчих дисциплін як науку, її предмет, завдання та методи дослідження.
2. З'ясуйте, яке призначення має методика викладання мовознавчих дисциплін як навчальна дисципліна і які її особливості.
3. Розкажіть про джерела методики навчання мовознавчих дисциплін.
4. Повідомте про зв'язки методики навчання мовознавчих дисциплін з іншими науками і проілюструйте їх прикладами.
5. Що таке лінгводидактика і як вона співвідноситься з методикою навчання мовознавчих дисциплін?

Література

1. **Бакум З. (2008).** Теоретико'методичні засади навчання фонетики української мови в гімназії: монографія. 338 с.
2. **Бондар В. (1996).** Дидактика: ефективні технології навчання студентів / К. : Освіта, 1996. – 92 с.
3. **Голуб Н. (2008).** Риторика у вищій школі / Черкаси : Брама-Україна, 408 с.
4. **Дідук_Ступ'як Г. (2012).** Філософсько'методологічні орієнтири лінгвометодичної технології “Інтеракція різнотипових підходів” до вивчення української мови [Текст] / Теоретико'практичні аспекти сучасних лінгвістичних та лінгводидактичних парадигм : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції : зб. наук. пр. С.80-86.
6. **Донченко Т. (1993).** Про концепцію вивчення рідної мови / Укр. мова і л'ра в шк. № 1. С. 3-4.
7. **Зязюн І. (2000).** Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти / Педагогіка толерантності. № 3. – С. 58 – 61.
8. **Мамчур Л. (2010).** Теоретичні підходи до формування комунікативної компетентності учнів основної школи / Зб. наук. праць Уманського державного

педагогічного університету імені Павла Тичини. 305 с. – Режим доступу : udpu.org.ua/files/fahovi_vydannya/univer.

9. **Омельчук С. (2019).** “Підхід до навчання” як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки / Українська мова і література в школі. № 2. – С. 2-7.

10. **Плиско К. М. (1995).** Принципи, методи і форми навчання української мови : теоретичний аспект . 240 с.

11. **Словник-довідник з укр. лінгводидактики (2003):** навч. посіб. 149 с.

12. **Фіцула М. (2003).** Вступ до педагогічної професії : [навч. посіб.] / 2'е вид. – Тернопіль. 136 с.

13. **Юцявичене П. (1995).** Теория и практика модульного обучения / Каунас. 272 с.

Практичне заняття № 2

Історія розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі

1. Основні етапи становлення й розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у вищих освітніх закладах.
2. Особливості становлення й розвитку методики викладання мовознавчих дисциплін у вищій школі наприкінці XIX – 30-pp. XX століття.
3. Розвиток методики викладання мовознавчих дисциплін у 40 –60 роки XX століття.
4. Розвиток методики навчання мовознавчих дисциплін у 70 – 90-і роки XX століття.
5. Особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін у XXI столітті.

Завдання

1. **Внесок у вітчизняну педагогічну науку К. Ушинського, Г. Ващенко, С. Чавдарова, В. Сухомлинського, О. Біляєва та інших дослідників.**
2. **Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?**

ДЯДЕЧКО ВІТЕР

Дядечко Вітер – називали його сусідські діти. А він дарував їм кольорові вітрячки, солодких півників на паличці й учив розмовляти з голубами. Він жив високо)високо, аж під небом, і, аби завітати до нього в гості, треба було подолати вісімнадцять щаблів дерев'яних східців. У його піднебесній оселі було цікаво: навколо висіли срібні дзвоники, а неземної краси білосніжні й попелясті голуби ніжно туркотіли на вушко, розповідали секрети цукрових хмар. Діти завжди приходили з крихтами хліба, і птахи зліталися з-під стелі просто їм на долоні, а

іноді також сідали їм на плечі й навіть голови! Тоді дядечко Вітер сміявся, а діти були щасливі.

НАРЕЧЕНА

Серденько б'ється так швидко, що подих перехоплює, (...у радості й горі, у багатстві й бідності...) Ніжна усмішка сором'язливо ховається за тонким мереживом невагомого, (сніжно) білого вельону; ясні очі щастям світяться. Розшитий блискітками корсет обійняв тонкий стан, золоте волосся м'якими хвилями по плечах розсипалося, (...хоч би що трапилося, я завжди буду поруч із тобою...) Кришталеві черевички заховалися під довгим шлейфом вишуканої сукні, зітканої з найдорожчого краму. Розкішний букет із королівських півоній п'янкими ароматами напуває, зваблює, (...у здоров'ї та хворобі... і поки смерть не розлучить нас.) Вуста тремтять від його поцілунку, золотим сяйвом неземної радості душа наповнюється. (...Віднині я – лише твоя...) Наречена...

● **Розробіть по 2(3) граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.**

3. Підготуйте повідомлення про науковий доробок викладача вищого навчального закладу, в якому ви навчатетеся, зосередивши увагу на таких аспектах:

- коло наукових інтересів;
- які технології навчання застосовує;
- яким методам, засобам віддає перевагу;
- основні навчально)методичні праці;
- наявність наукової школи;
- утілення наукових ідей в освітній простір.

Список рекомендованих джерел:

– Бакум З.(2010). Естетичний аспект у навчанні української мови / Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – №22 (209), листопад. С. 177 - 183.

– Горошкіна О., Караман О. (2014). Формування креативності майбутніх учителів української мови як лінгводидактична проблема / Українська мова і література в школах України. № 12. С. 29–33.

– Омельчук С.(2012). Основні аспекти мовленнєво)методичної компетентності вчителя)словесника / Дивослово. №5. – С.13–18.

– Саєвич І. (2014). Роль людського чинника у мові: людина – мова – світ / Українська мова і література в школах України. № 7–8. – С. 9–12.

– Селігей П.(2012). Виховувати мовну свідомість / Дивослово.№ 8. – С. 32–35.

Питання для самоконтролю

1. Внесок у методику навчання української мови О. Біляєва, М. Пентилюк, В. Мельничайка.

2. Сучасна лінгводидактика в персоналіях.
3. Особливості навчання української мови у вишах студентів нефілологічних спеціальностей (на основі аналізу наукових праць І. Дроздової, К. Климової, О. Ковтун, Л. Паламар та ін.).
4. Особливості навчання риторики на сучасному етапі (на основі аналізу наукових праць Н. Голуб, Л. Мацько, В. Нищети, Г. Сагач, та ін.).
5. Здобутки у методиці навчання мовознавчих дисциплін викладачів вашого університету.
6. Схарактеризуйте основні етапи розвитку вітчизняної вищої мовознавчої освіти.
7. Вплив мовознавчої науки на стан сучасної філологічної освіти.
8. У чому полягають особливості розвитку методики навчання мовознавчих дисциплін?

Література

1. **Бакум З. (1997).** С.Х.Чавдаров і лінгводидактика // Початкова школа. №2. С. 52 – 55.
2. **Бадер В. (2012).** Електронна лінгводидактика: стан і перспективи / Education and Pedagogical Sciences (Освіта та педагогічна наука).№ 2. – С. 34–43.
3. **Біляєв О. (1982).** Лінгводидактичні основи сучасного уроку мови / Укр. мова і літ. № 10. С. 50–61.
4. **Біляєв О. (1972).** Сучасний урок мови / Укр. мова і літ. № 9. С. 1–10.
5. **Гончаренко С. (1997).** Український педагогічний словник . 374 с.
6. **Гузій Н. (2004).** Педагогічний професіоналізм: історико)методологічні та теоретичні аспекти : моногр. /К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 243 с.
7. **Зязюн І. (1997).** Краса педагогічної дії /К. : Укр.-фінський ін)т менеджменту і бізнесу, 218 с.
8. **Іванишин В. (1994).** Мова і нація. / Дрогобич: Видавнича фірма “Відродження”, 218 с.
9. **Караман С. (2000).** Методика навчання української мови в гімназії : навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти, 272 с.
10. **Караман С. (2011).** Сучасна українська літературна мова: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. , 560 с.
11. **Семенов О. (2005).** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури / Монографія. – Суми, 404 с.
12. **Українська мова за професійним спрямуванням:** навч. посіб.[для студ. вищ.навч.закл.] за ред. С. Карамана (2013), К.: Літера ЛТД, 544 с.
13. **Яворська С. (2005).** Становлення і розвиток методики навчання української мови як науки (XVI–XX ст.). – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова). – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 421 с.

Практичне заняття № 3.

Організація навчального (освітнього) процесу в умовах сучасного вишу

1. Особливості організації навчального (освітнього) процесу у вищому освітньому закладі.
2. Призначення навчального плану, навчальної, робочої програми.
3. Електронний підручник як засіб навчання мовознавчих дисциплін.

Завдання

1. Принципи побудови вищівського підручника.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

ДОРОГА ДОДОМУ

Теплими сонячними промінчиками крізь смарагдово-багряне листя високих дерев. Блакитними латочками м'якого неба. Тонкими, невловимими, срібними ниточками-павутинками. Рясно насіяними хатками, кольорово-веселковими, майже іграшковими. Усміхненими бабусями на лавчинах, коло воріт. Жовтогарячими соняшниками, тендітними мальвами, садками, рясними кущами барвистих півоній, квітучими айстрами. Безкрайніми луками, ще зеленими. Табунами коней, що відчайдушно мчать із вітром наввипередки. Золотими куполами білосніжних храмів. Тонким, протяжним звуком дзвону, що тане й зникає. Відчиненими хвірточками, вбраними клумбами. Кудлатим собакою. Дрібними курочками на подвір'ях. Веселим сміхом дітлахів. Стогоном дерев'яного воза, скрипом колеса о кам'яний ґрунт. Духмяним запахом свіжо-випеченого хліба. Важким ароматом диму й осіннього листя в повітрі. Дорога додому. Бабине літо.

ІНФАНТА

Давним-давно жила на світі маленька Інфанта*. Аристократично пхенькала, коли була не в гуморі. Смакувала вівсяну кашу зі срібної ложечки, а на десерт любила груші в карамельному соусі. По обіді вона засинала на високих пухких перинах під заколисуючі мотиви віденських вальсів. І кожного дня прогулювалася околицями міста в надії зустріти свого маленького принца. А зустріла – пастушка. Там, на безкрайніх смарагдових луках королівства, він пас неслухняних поросят і майстрував чудернацькі свистунці з червоної глини. Замурзаний пастушок настільки сподобався Інфанті, що вона залишилася з ним назавжди. Удвох вони крутять поросяткам хвостики й частують одне одного стиглими медовими грушами. Дарма, що без карамельного соусу.

* Інфанта (від англ. *infant* – дитина) – дитина короля й королеви.

- Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.
3. Особливості використання посібників у навчально-виховному процесі.

4. У сучасній педагогічній науці стало традицією визначати мету підготовки фахівця через поняття компетентність (професійна та її складники: лінгвістична, комунікативна, літературознавча тощо).

5. Кількість компетентностей не є чітко визначеною і в різних дослідженнях варіюється. Випишіть із лексикографічних джерел тлумачення слова *компетентність*. Спробуйте дати визначення професійної компетентності магістра-філолога. Поміркуйте, з яких частин вона складається. Проаналізуйте, на формування яких компетентностей спрямований підручник з мовознавчої дисципліни (обирається магістрантом самостійно).

6. Наведіть приклади завдань з підручників і збірників вправ (за власним вибором), спрямовані на формування:

- лінгвістичної компетентності студентів;
- комунікативної компетентності студентів;
- соціокультурної компетентності студентів.

7. Проаналізуйте робочу навчальну програму з мовознавчої дисципліни, побудовану за вимогами кредитно-модульної системи навчання.

8. Назвіть основні структурні компоненти й прокоментуйте принципи побудови модульної програми. Розкрийте зміст кожного змістового модуля. Які мовні знання й уміння мають бути сформовані в студентів? Які вимоги висувуються до роботи над граматичними і стилістичними нормами української літературної мови?

9. Складіть анотацію на підручник із сучасної української літературної мови для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів.

10. Підготуйте стислий зіставний аналіз підручників із сучасної української літературної мови. Що їх об'єднує? Чим вони відрізняються?

9. Прокоментуйте думку В. Борисенко, О. Караман, С. Карамана:

“...готуючи матеріали для тематичного оцінювання, викладач має збалансувати його за складністю: 25% – легких, 25% – складних та 50% тестів середнього рівня складності, що відображатиме співвідношення різних за рівнем сформованості відповідних компетенцій студентів” (В. Борисенко, С. Караман, О. Караман. Тестовий контроль як метод діагностики навчальних досягнень студентів // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 24 (259) грудень. Ч. II. – С. 108).

Питання для самоконтролю

1. Які принципи покладено в основу побудови навчальних і робочих програм.

2. Чи відповідає інтерпретація лінгвістичних відомостей у чинних вишівських підручниках сучасній парадигмі мовознавчої науки? Обґрунтуйте власну думку (урахування здобутків психолінгвістики, герменевтики, соціолінгвістики, когнітивної лінгвістики тощо).

3. Яким ви уявляєте собі підручник для філологічних факультетів вищих навчальних закладів нового покоління?

4. Чи може електронний підручник замінити традиційний?

Обґрунтуйте свою думку.

5. Яка роль у філологічній підготовці студентів відводиться посібникам?

Література

1. **Крупа М. (2006).** Лінгвістичний аналіз художнього тексту (програма курсу для філологічних факультетів) / Дивослово. № 11. – С. 36–39.

2. **Любашенко О. (2006).** Українська мова як мова навчання та дисципліна у вищій школі / Українська мова і література в школі. № 7. – С. 39–42.

3. **Методика** навчання української мови в середніх навчальних закладах (2009), К. : Ленвіт, 400 с.

4. **Методика** навчання української мови в середній загальноосвітній школі: Програма для студентів спеціальності 6.010103 “Українська мова і література” факультетів української філології педагогічних університетів та інститутів (2010)./ Уклад. О. Горошкіна, С. Караман, М. Пентиліук. К. : Ленвіт, 32 с.

5. **Нагаєв В. (2007).** Методика викладання у вищій школі / навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 232 с.

6. **Практика** в системі професійної підготовки вчителя-словесника. Програма спецкурсу для студентів спеціальності 7.010103 “Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література”(2014), К. іїв-Глухів : РВВ ГДПУ, 71 с.

7. **Шепетко Ю.(2010).** Особливості використання електронного підручника з української мови / Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. № 22 (209). – Ч. I. – С. 142–147.

Практичне заняття № 4.

Новітні педагогічні технології (2 год.)

1. Понятійні ознаки дефініції «технологія».
2. Сутність поняття педагогічна технологія
3. Класифікації технологій.
4. Особливості впровадження педагогічних технологій в інших країнах.
5. Проблемне навчання.
6. Кредитно-модульна технологія.

Завдання

1. Сутність і основні категорії проблемного навчання.
2. Прочитайте подані тексти, проаналізуйте мовні особливості кожного з них. З'ясуйте, до яких мовознавчих дисциплін та для студентів яких курсів їх доцільно використати як дидактичний матеріал?

МАЛЮК І КРИХІТКА

«Пані Матильдо, що сталося?» – питально звела брівки пані в позолочених окулярах. «Що вам сказати, пані Іветто, мій малюк сьогодні так погано спав! Усю ніч крутився. Температура? Чи животик болів?» – скрушно зітхнула пані у хутрянному манто.

«Ой, розумію. Моя крихітка іноді так погано їсть, а я – переживаю», – пройнялася пані Іветта. «Їх потрібно любити! – урочисто промовила пані Матильда. – Я оце вчора курточку тепленьку своєму купила, холодно ж!» – «А я своїй крихітці комбіне... Ой, лишенько, що це?!» – несподівано схопилася на ноги одна. «Жоржик! Мімі! Ану сюди! Негайно!» – схвильовано гукнула друга. Мініатюрна такса й французький бульдог у болоньєвій курточці саме знайомилися з дебелим мастифом.

РАДІСТЬ

Сьогодні вночі їй наснилися білі єдинороги. Вона літала з ними аж до сьомого неба! І була щасливою. Уранці прокинулася з усмішкою й пішла варити духмяну каву. Поволі повітря довкола неї наповнювалося легкими хмарками аромату арабіки, кориці й... безмежної радості! Вона зробила кілька невеликих ковточок і, здавалося, відчула, як за спиною виростають білосніжні крила! Смакувала каву. Смакувала, життя! Пританцьовувала босоніж, розглядаючи своє відображення у вікні. Сьогодні її день! Сьогодні її радість! Розкинувши руки, немов крила, вона впала на м'які перини й розсміялася! Світ заглядав до неї у вікно й грайливо всміхався. На туалетному столику лежав маленький букетик фіалок. І записка: «Люблю».

● **Розробіть по 2-3 граматичних завдання, для кожного з поданих текстів та по одному завданню для розвитку культури мовлення студентів відповідно до вимог компетентнісного підходу в мовній освіті.**

3. Модульно-рейтингова система навчання.

4. Особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні ознаки дефініції “технологія”.
2. Рівні функціонування технології.
3. У чому полягають особливості використання педагогічних технологій у системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника?
4. У чому, на вашу думку, полягають переваги проблемного навчання?
5. Схарактеризуйте основні принципи модульного навчання.

Література

1. **Дичківська І. (2004).** Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / К. : Академвидав, 218 с.

2. **Нагаєв В. (2007).** Методика викладання у вищій школі / К. : Центр учбової літератури, 232 с.

3. **Освітні технології (2003):** навч.-метод. посіб. / К. : А.С.К, 255 с.

4. **Остапенко Н.(2011).** Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб./ К. :ВЦ “Академія”, 248 с.
5. **Прокопенко І., Євдокимов В. (1995).** Педагогічна технологія. – Х.,160 с.
6. **Семенов О. (2005).** Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури / монографія. – Суми: ВВП “Мрія-1” ТОВ, 404 с.
7. **Сікорський П. (2004).** Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посіб. /К. : Європ. Ун-т, 127 с.
8. **Химинець В. (2009).** Інноваційна освітня діяльність / Тернопіль, 360 с.
9. **Юцявичене П. (1995).** Теорія и практика модульного обучения / Каунас : Швиеса, 272 с.

8. Рекомендовані джерела

Базові

1. Дороз В. (2008). Методика викладання української мови: навч. пос. / К.: Центр навч. літ-ри, 176с
2. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах (2009). / К. : Ленвіт, 400 с.
3. Нікітіна А. (2006). Текст. Педагогічний дискурс. Методичні рекомендації до вивчення курсу для магістрантів філологічного факультету. Луганськ,27 с.
4. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб.(2005). [2-ге вид., перероб і доп.]. К.: Знання, 399 с.
5. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі (2016). Навч. посібник. К.: «АКМЕГРУП», 250 с.

Допоміжні

1. Волкова Н. (2005). Професійно-педагогічна комунікація: теорія, технологія, практика: Монографія / Д.: Вид-во ДНУ, 304 с.
2. Голуб Н. (2008). Риторика у вищій школі: Монографія / Черкаси: Брама –Україна, 400с.
3. Горошкіна О. (2006). Магістерська робота: від задуму до захисту. Методичний путівник рекомендації, 25 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003), 273 с.
5. Згуровський М.(2004). Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці / Вища школа: наук.-практ вид. №5–6. – С.54–61.
6. Капська А.(1997). Педагогіка живого слова: Навч.-метод.посібник. / К.: ІЗМН, 140 с.
7. Караман С. (2000). Методика навчання української мови в гімназії : навч. посіб. / К. : Ленвіт, 272 с.

8. Караман С., Караман О., Кучерук О. (2018). Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 65, №3. **(індексується у Web of Science)**.
9. Караман С., Караман О., Кучерук О., Віннікова Н. (2019). Використання ІКТ для формування фахових компетентностей майбутніх учителів української мови і літератури. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 71, №3 **(індексується у Web of Science)**.
10. Караман С., Греб М., Горошкіна О., Горошкін І. (2020). Функції QR-кодів у структурі підручника української мови. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 78, №4 **(індексується у Web of Science)**.
11. Караман С. (2014). Інформаційний ресурс тексту як засіб формування толерантної особистості старшокласника профільної школи. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 8: Філологічні науки. Вип. 5 : зб. наук. пр., С. 279–288.
12. Караман С.Ю Караман О. (2013). Проблема підручникотворення для профільної школи у науковому полі української лінгводидактики. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. Вип. 9, С. 202-206.
13. Караман С., Караман О. (2016). Акмеологічний аспект формування методичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури. Сучасні акмеологічні дослідження: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: моногр. Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. С. 628 – 639.
14. Кремінь В. (2003). Філософія освіти ХХІ століття / Педагогічна газета. – №1 (102). – січень.
15. Крупа М. (2006). Лінгвістичний аналіз художнього тексту (програма курсу для філологічних факультетів) / Дивослово. №11. С. 36–39.
16. Кузнецова Г. (2006). Інтерактивний методичний колоквіум як засіб формування вчителя-словесника / Дивослово. №11. С. 32–36.
17. Кучерук О. (2016). Самостійна робота студентів з методики української мови: Метод. посіб. / Житомир: Поліграфічний центр ЖДПУ, 91с.
18. Любашенко О. (2007). Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі / Ніжин : Аспект-Поліграф, 296с.
19. Мороз О. (2003). Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник /К.: НПУ, 267 с.
20. Нагаєв В. (2000). Оцінювання навчальної діяльності студентів за модульно-кредитною технологією навчання /Педагогіка і психологія АПН України. №3. С. 84–88.

21. Окуневич Т. (2003). Модульна система навчання в удосконаленні культури мовлення майбутнього вчителя словесника / Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка (Пед. науки). № 12 (68).
22. Остапенко Н. (2008). Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ / Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 330 с.
23. Педагогіка вищої школи (2005). Навч. посіб./ [2-ге вид., перероб і доп.]. – К.: Знання, 399 с.
24. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика (2016). : монографія / [Київ : КНТ, 258 с.
25. Семенов О. (2002). Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів : Навч.-метод. посібник / К.-Глухів: РВВ ГДПУ, 96 с.
26. Семенов О. (2005). Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: Монографія / Суми: ВВП "Мрія-1" ТОВ, 404 с.
27. Семенов О. (2006). Етнолінгводидактична культура педагога: шляхи її формування в умовах вищої школи / Укр. літ. в загальноосвітній шк. №9. С. 47-52.
28. Симоненко Т. (2007). Авторська програма спецкурсу «Дидактична текстологія» (програма для студентів філологічних факультетів) / Українська мова і література в школі. № 2. С. 43-48.
29. Симоненко Т. (2006). Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: Монографія , 328 с.
30. Словник-довідник з української лінгводидактики (2003). Навчальний посібник / К.: Ленвіт, 149 с.
31. Караман С., Караман О. (2018). Методична компетентність майбутнього вчителя української мови та літератури як об'єкт теоретичного аналізу// *Caietele Conferinței internațional «Ucrainenii din România. Istorie, contemporaneitate și perspective»*, №2, С. 203-211
32. Караман С. (2016). Дидактичний потенціал педагогічного діалогу в сучасній школі / Рідна мова (Польща). № 26. С. 21-28.

Інформаційні ресурси

1. Електронний підручник з сучасної української мови: <http://www.philolog.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>
2. Нова мова: <http://www.novamova.com.ua>
3. Семенов О.М. Електронний навчально-методичний комплекс "Словесник".
4. <http://www.children.edu-ua.ne>.
5. Українська мова: Енциклопедія. – <http://litopys.narod.ru/ukrmova/um113.htm>
6. Українська мова в Інтернеті <http://www.novamova.com.ua>

7. Український тезаурус: http://www.geocities.com/hommah_chorny/
8. Уроки державної мови: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
9. Урок української: http://www.t.kiev.ua/urok_ukrain/
10. Центр культури української мови: <http://centrkum.blogspot.com/>